

fang undgår, at situationer, hvor der er behov for at anvende tvang, opstår, og hvorledes den tvang, der i så fald bliver aktuel, kan begrænses til det absolut nødvendige.

2.2.1. Udvalget fremhæver som et af de forhold, der har en ikke uvæsentlig betydning for omfanget af tvangsanvendelse, de fysiske rammer, hvorunder det psykiatriske sygehusvæsen fungerer, og de øvrige ressourcer, som tilføres denne del af sygehusvæsenet, se betænkning nr. 1068/1986, s. 313 ff, og betænkning nr. 1109/1987, s. 12 ff.

Det fremgår heraf, at der i udvalget er enighed om det ønskelige i at pege på denne sammenhæng og samtidig at fremhæve det synspunkt, at forbedrede forhold for psykiatriske patienter ikke alene skabes ved fastsættelse af en række formelle retsgarantier, men måske i endnu højere grad afhænger af, at der afsættes de fornødne midler til at sikre patienterne sygehushold under tidssvarende forhold og fysiske rammer, herunder med hensyn til udstyr, lokaler og bygninger, personale, beskæftigelses- og uddannelsesmuligheder m.v.

Udvalget har på den baggrund i § 2 i lovudkastet (betænkning nr. 1109/1987, s. 19) foreslået en generel bestemmelse, der fastslår, at sygehusmyndighederne skal tilbyde sygehushold, der er i overensstemmelse med god psykiatrisk sygehusstandard med henblik på at begrænse og forebygge anvendelse af tvang.

Et flertal i udvalget foreslår endvidere, at der i selve lovtæksten optages et udtrykkeligt katalog over visse goder, som *frihedsberøvede* patienter skal have ret til, såsom enestue, når dette er lægeligt indiceret, passende værelsesstandard, tilbud om beskæftigelse og undervisning, mindst 1 times ophold i frisk luft dagligt, samt ledsaget udgang efter behov.

Et mindretal i udvalget er enig i den målsætning, som flertallet opstiller. Mindretallet finder imidlertid ikke, at en udtrykkelig lovfæstelse af de særlige regler om de fysiske og behandlingsmæssige rammer, som de har fundet udtryk i flertallets forslag, er et egnet middel til at sikre, at rammerne for *alle* psykiatriske patienter generelt forbedres.

Mindretallet peger på, at lovbestemmelser, der fastsætter mere præcise standarder og normer, der skal regulere sygehusvæsenets ydelser over for en bestemt patientgruppe, griber ind i sygehusmyndighedernes kompetence til efter sygehusloven at foretage den nærmere sygehusplanlægning og prioritering af ressourceforbruget inden for den samlede sygehussektor. Den lovregulering, som flertallet har foreslået, vil således være et brud på de lovgivningsprincipper, som lovgivningsmagten har lagt til grund i for-

bindelse med udlægningen af ansvaret for sygehusvæsenet til landets amtskommuner.

Mindretallet henviser endvidere til, at en gennemførelse af flertallets forslag konkret vil indebære en risiko for, at opfyldelsen af de materielle rettigheder for frihedsberøvede patienter, hvis indlæggelsestid i øvrigt ofte vil være af kortere varighed end andre patienters, vil ske på bekostning af en tilsvarende forbedring af forholdene for de frivilligt indlagte psykiatriske patienter, der udgør mere end 95 pct. af alle indlagte.

De forbedringer, som der også efter mindretallets opfattelse kan være behov for ikke blot til gavn for frihedsberøvede patienter, men til fordel for alle psykiatriske patienter, bør ligesom på det somatiske område fremkomme som resultat af de kommunale myndigheders prioritering og fastlæggelse af udviklingen inden for sundhedsområdet.

Justitsministeriet er enig med mindretallet i, at en sådan lovfæstelse af en række minimumsgoder for en meget lille gruppe af de psykiatriske patienter på en uheldig måde vil gribe ind i amtskommunernes mulighed for at foretage en samlet sygehusplanlægning, der sikrer den bedst mulige ressourceanvendelse til gavn for alle psykiatriske patienter. Justitsministeriet finder, at den mest hensigtsmæssige måde – gennem lovgivning – at sikre psykiatriske patienters forhold på vil være, at der i lovforslaget medtages en bestemmelse, der udtrykkeligt pålægger den enkelte sygehusmyndighed at sørge for, at de psykiatriske afdelinger opfylder god psykiatrisk sygehusstandard, således som et enigt udvalg har foreslået det i § 2.

2.2.2. I det omfang en patient frivilligt medvirker til den nødvendige behandling, opstår der ikke behov for at anvende tvang.

Da frivillig medvirken er det bedste grundlag for al behandling og det mål, som man allerede i dag søger at nå, har udvalget i forbindelse med en revision af lovgivningen på det psykiatriske område fundet det naturligt at overveje, hvilke foranstaltninger der er egnede til at forbedre mulighederne for at opnå patientens frivillige medvirken.

Udvalget har på en række punkter overvejet, hvorledes der gennem lovbestemmelser vil kunne opnås en styrkelse af mulighederne for patientens frivillige medvirken til gennemførelse af den nødvendige behandling.

Med henblik herpå foreslår udvalget bl.a., at der lovfæstes en almindelig regel om pligt for lægen til på eget initiativ at informere psykiatriske patienter om behandlingens mål og midler i forbindelse med indlæggelse og behandling på psykiatrisk afdeling, jf. § 3, stk. 2, i udvalgets lovudkast. En sådan vejlednings-